

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GU-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 42.

Šibenik, 21. listopada 1922.

God. II.

ŽIVOTNO PITANJE.

ŠTO JE SA PREHRANOM?!

Još od lipnja ove godine, kad je neumoljiva suša potpuno uništila sva žitja, a većim dijelom i druge poljske proizvode, ustalo je širom Dalmacije novinstvo i sve organizacije naše Pučke Stranke, kao i njezini zastupnici, da upozore vladajuće čimbenike na nevolju, u koju je upala cijela Dalmacija, na glad, koji će da pokosi pučanstvo, kao i na druge grozne posljedice, koje će od toga nastati.

Naš glas dosad — moramo sa žalošću istaknuti — nije našao onoga odaziva, kako je zasluživao istiniti prikaz teškog biča glada, koji narodu prijete. Bilo je kod centralne uprave u Beogradu mnogo vijećanja, pretraganja i pregovaranja o gladini u Dalmaciji. Sastavljali su se planovi i programi, kako da se kod nas osigura prehrana. Naše pokrajinske vlasti uvjeravale su svakoga, da je osigurana prehrana Dalmacije, pak da od strane naroda ne treba poduzimati nikakvih daljnjih koraka. Pokrajinska Uprava je čak odvrćala općinske komesare-upravitelje, da ne idu na javni sastanak, što ga je sazvao Zadrudni Savez u Splitu na poticaj uprave Pučke Stranke. Takav sastanak da je svišan, budući vlada poprimila sve mjere protiv glada u Dalmaciji, tako da je njezina prehrana osigurana.

Međutim dosad nije učinjeno ništa pozitivna — bar nije poznato našoj javnosti, da bi se od strane vlade bilo što učinilo. Nije poznato, da je vladinom akcijom za prehranu zemlje zrno kukuruza unišlo u našu zemlju. Vladine novine o tome šute. Ne iznašaju ništa konkretna o mjerama, što ih je vlada već poduzela za prehranu, niti uopće išta o njezinim osnovama. O svemu tome nema zvaničnih podataka, koji bi mogli umiriti našu javnost. Ništa se stalna ne zna o glavnici, koju bi vlada bila stavila na raspoloženje Dalmaciji za njezinu prehranu. Ništa se stalna ne zna, odakle je naručena hrana, u kojoj količini ni kada i kako će nam hrana stizavati. Ništa se stalna ne zna o načinu organizacije ustanova, koje će rukovoditi našu prehranu.

Iz krize u krizu.

Poslije zagrebačkog kongresa i radikalnog zbora u Somboru svi oni, koji su uistinu za narodno i državno jedinstvo, te žele što skorije sredjenje prilika u državi, bili su se ponadali, da je napokon došao kraj sadašnjem režimu i vladinoj koaliciji. Od nezadovoljnika u radikalnoj i demokratskoj stranci očekivalo se, da će znati i htjeti već jednom obračunati sa Pašićevom i Pribičevićevom politikom centralizma, korupcije i nasilja. U političkim krugovima i novinstvu već se govorilo i pisalo o Protiću i Davidoviću, koji

I ova okolnost, što o jednom tako važnom, za nas sudbonosnom, pitanju naša javnost sa nadležne strane nije niti jednom riječi obaviještena, uznemiruje sve to više narod i baca ga u zdvojnost. Svatko je uvjeren, da je stanje naše prehrane očajno i da prva briga vlade mora biti, da umiri narod **predočivši mu djela**, što ih je vlada poduzela. Općenitih riječi i obećanja imamo na pretek. No narod s pravom želi, da već jednom čuje utješnu riječ o onome, što je vlada faktično poduzela, da nam ispred očiju ukloni crnu sliku glada, koji je već počeo da mori pučanstvo u nekim krajevima naše zemlje.

Ova šutnja vlasti dokazuje, da je vlada potpuno dizorijentirana u pogledu svega, što je apsolutno potrebno da se kod nas poduzme. Inače ne bi se moglo razumjeti, zašto ova šutnja, koja nas muči jednako kao i prijeteci pomor od glada. Podaci, koje bi vlada pružila javnosti, služili bi na umirenje i utjehu naroda. Čemu uskraćivati tu blagodat, ako je vlada preduzela, što treba, i zbilja, kako se tvrdilo, osigurala prehranu pučanstva? Šutnja bi u tom slučaju bila dosad nevidena okrutnost. Sasvim je dakle naravno, što se iz ove šutnje zaključuje, da još ništa konkretna ni ozbiljna nije poduzeto, da Dalmacija navrijeme dobije potrebnu hranu, a siromašniji da dođu i do sredstava, da nabave hranu.

Ova je neizvjesnost pogubna i mora da se ukloni. Vlada je dužna da objasni našoj javnosti, što je dosad uradila i što kani dalje da učini. Dužna je da kaže, koliko je hrane za nas dobavila, koja je sredstva osigurala za prehranu siromašnijeg dijela naroda. Dužna je da nam kaže, koje će se javne radnje započeti u Dalmaciji, da na njima narod zarađuje sredstva potrebna mu za nabavu hrane. Dužna je da nam kaže, kako će organizirati akciju za prehranu Dalmacije. da ne bude bruke i zloporaba kao i dosad.

Sve to javnost očekuje da dozna od vlade.

Če sastaviti novu vladu i povesti našu politiku putem sporazuma i ravnopravnosti. Pod tim dojmom iste režijske novine pisale su o skorom raspadu vladine koalicije i o krizi vlade. Sam Pašić u svojim izjavama raznim novinarima davao je naslućivati, da će u najskorije vrijeme morati kralju predati ostavku vlade.

Međutim održane su napeto očekivane sjednice glavnog odbora demokratske i radikalne stranke, istaknuta je opet potreba sadašnje vladine koalicije i buduć — po mišljenju da-

našnjih vladodržaca, kojima se nikako ne da s vlasti — sad vrlo nezgodan moment za ostavku vlade, ona je odložena do iza kumanovske proslave. Već se dapače sa upućene strane izjavljuje, da ni ne će vlada uopće dati nikakve ostavke, nego da se samo radi o rekonstrukciji vlade, o izmjeni nekih lica, hoće li radikali ili demokrati dobiti ovo ili ono ministarstvo.

Odavle je opet očito, da je glavni movens cijele naše državne politike pitanje ministarskih položaja i ličnosti. Koliko radikali, toliko demokrati prave politiku ministarstva, a u tome ne mogu da idu zajedno. Njihovi se lični interesi križaju, pa zato ovi česti sukobi onemogućuju koaliciju, za koju oni sved tvrde, da je potrebna za dobro države, dapače da je ona jedina nužna spasu narodnog jedinstva. Jedni druge gledaju da izigraju, prevare. Zato izazivaju ove sukobe i naviještaju ostavku vlade, o kojoj niti ne sanjaju.

I ovaj put rekao bih da je uspjelo Pašiću nadmudriti demokrate. Strah, da se ne nađu daleko od ministarskih stolica, opet je demokrate približio Pašiću, i mi ćemo skorih dana s malim možda izmjenama osoba imati novu vladu, koja će od prvog dana života nositi u sebi neizbježnu krizu. Ovakvo rješavanje vladinih kriza samo je nastavak one prve krize, koja datira još od prvih dana našega ujedinjenja, a koju nijesu nikad bili kadri ili nijesu htjeli da radikalno saniraju naši državnici.

Popunila se i rekonstruirala vlada kako mu drago, već sama osoba Pa-

šića, koji i nadalje eto ostaje na čelu naše državne politike, ne pruža nam nade, da bi se jednom moglo izaći iz ove opće nesređenosti, u kojoj se nalazimo, i stvoriti nova vlada, koja bi zastupala cio narod i ozbiljno poradila oko blagostanja države i naroda. Jedno nam ipak nije moguće shvatiti, a to je, što se čitava naša državna politika oslanja na Pašića. Zar nema kod nas drugih državnika, snažnih, samoprijegornih rodoljuba, političara, koji bi bili kadri da u ovom momentu uzmu u ruke kormilo države te prekinu dosadani tok stvari i uprave politikom zdravom smjeru? Zar osim Pašića nema drugih državnika? Ili je opstanak ove države skopčan nerazdruživo sa osobom jednog starca, koji vidi sve kroz svoje političke naočale tjesnogradnosti i neliberalnosti?

Neka se u ova pitanja malo zamisle svi oni političari, koji ozbiljno misle oko ozdravljenja današnjih naših nesređenih i nesnosnih prilika u državi. Neosporivo je, da su jedino što skoriji novi izbori kadri da nas izbave iz ove teške situacije i radikalno riješe sadašnju krizu. Treba stoga da se svi opozicionali zajedno s nezadovoljnicima i uvidavnim ljudima iz vladinih stranaka slože i traže ih. Skrajni je za to čas! Inače ćemo po današnjoj vladi i Skupštini, koje ne odgovaraju niti zastupaju cio narod, ići iz krize u krizu, ali i iz propasti u propast, dok ne dođe u pitanje i sami opstanak države, što ne doag Bog! Dakle na izbore! Oni će najbolje pokazati, kako je narod sit bezakonja i bezglave današnje vladine politike.

Povodom jednog imenovanja.

Sjajan primjer partizanstva i protekcije.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

STANKOVCI, 17. listopada.

Doznajemo, da je poznati „učitelj“ Šimun Škalko, koji je „službovao“ u Stankovcima punih 9 godina, imenovan pomoćnikom kotarskog nadzornika u Šibeniku, točnije rečeno pisarom kod Kotarskog školskog vijeća. To je onaj individuum, koji je samo demoralizatorno i razorno djelovao u ovom naprednom mjestu Ravnih Kotara. Bez pretjerivanja možemo reći, da je on unesrećio ovo mjesto, jer su sva djeca od 6. pa do 16. godine potpuni analfabeti. Da se ne bi mislilo, da mi pretjerujemo, pozivamo pokrajinsko školsko vijeće, njegove zaštitnike i zagovaratelje, da dođu i da se lično uvjere o istinitosti ovoga, što mi tvrdimo. Reći će se: Nije mogao, bolestan je. U školi nije mogao raditi po par sati dnevno, a mogao je devet godina rovariti i klevetati od uranka zore do smiraja sunca!

Škalko je već bio otišao u Šibenik, i mi smo mislili, da ga naše oči nikad više ne će vidjeti. Nu gle čudal! Škalko se opet povratio kao zec u

lôgu, te ima sreću, da još 6 mjeseci lijenčari i rovari. A djeca neka i dalje čame u tami neznanja!

Svojedobno je bio u novinama iznesen portret ovoga individua, u kojem se sa činjenicama, dokumentima i izjavama svjedoka ne samo ustvrdilo, nego i dokazalo, da je on za talijanski okupacije bio *talijanski špijun, denuncijant i doušnik*. I danas smo u mogućnosti, da to dokažemo. Pozvalo ga se javno, da se na sudu opravda, ali se nije usudio, jer je znao, što ga tu čeka! Sve je ovo poznato školskoj vlasti, i ona ga nije pozvala, da se opravda, nego ga dapače unapreduje i postavlja na bolje mjesto.

Da je što slično doneseno o učitelju koji ne pripada režimu, on bi smjesta bio stavljen pod disciplinarnu istragu pozvan na odgovornost. Škalko je fašista i demokrat, pa zato ga se i unapreduje! U jednoj kulturnoj zemlji ovakav bi slučaj bio uzoran primjer javnog škandala. Nije li ovaj slučaj jedan upravo eklatan-

tan dokaz partizanstva, korupcije i protekcije današnjeg režima!

Znatiljeli smo, *hoće li ga kot. učiteljsko društvo u Šibeniku primiti za svoga člana.* Ono bi ga moglo primiti tek onda, kad dokaže, da do nesene tvrdnje nijesu istinite. A to će biti — nikada!

U ruci imamo i danas njegovih pisama sa vlastitim potpisom i zlo upotrebljenim školskim pečatom, u kojima neukim seljacima prijeti robijom, globom, tobože u ime poglavarstva i t. d. Na sud, na sud, gospodine! Tu će doći svi oni izvarani, denuncirani, potražitelji uzajmljenih, a nevraćenih novaca i t. d.

Divna naša školska upravo! Neka je vječna slava tebi, koja štitiš i i unapreduješ ovakve tipove!

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za prehranu Dalmacije. Poslanik Jug. Kluba *Banić* 18. ov. mj. intervenirao je kod ministarstva za socijalnu politiku u pitanju prehrane Dalmacije. Izložio je zdvojno stanje ogromnog dijela pučanstva u Dalmaciji i zatražio smjesta pomoć, da se narod spasi od glada. Ministar je odgovorio, da će se smjesta poslati 1 delegat u Rumunjsku, da kupi 1000 vagona kukuruza za Dalmaciju, koji će stajati franko 10 K po kg. Iza toga tražio je poslanik *Banić*, da ministarstvo ishodi kod ministarskog savjeta izvanredni kredit za javne radnje, da se tako omogućiti narodu, da dođe do novca. Ministar je odgovorio, da je ministarski savjet već odbio jedan takav njegov zahtjev za izvanredni kredit od 7 milijuna dinara.

Za mirovinu djeci izgubljenih činovnika. Na sjednici pododbora za činovnički zakon prigodom rasprave o mirovinama porodicama umrlih činovnika poslanik Jug. Kluba *Sušnik* predložio je, da se primi i član, da primaju mirovinu djeca onih činovnika, koji su se izgubili pr. n. u ratu, ali još nijesu proglašeni mrtvima.

Proti novom progonstvu katolika. U Vojvodini izdali su veliki župani po naredbi ministarstva prosvjete poziv svim rimokatoličkim crkvenim općinama, da u roku od 8 dana predađu sva imanja, kojima su

se uzdržavale konfesionalne škole, državnim školskim odborima. Poslanik Jug. Kluba dr. *Korošec* upozorio je u jednom upitu predsjednika sadašnje vlade na ovu otimačinu nenadležnog min. prosvjete Svet. Pribičevića zahtijevajući, da se ona obustavi. Najprije su katolicima protuzakonito uzete sve zgrade, a sada evo dolaze na red druge nepokretnine. Ovo znači novo progonstvo katolika u kraljevini. Nigdje ministar prosvjete nema prava da odlučuje o imovinskim pravima, a kod nas si g. Pribičević sve dozvoljava. Poslanik je izjavio, da se nada, da se katoličke crkvene općine ne će pokoriti ovoj nepravdnoj i protuzakonitoj otimačini. On je uvjeren, da katoličke crkvene općine mogu uspješno zaštititi svoja prava, ako vladu navrijeme upozore na pokušaje ovih najnovijih otimačina.

Za umirovljene činovnike. U pododboru za činovnički zakon predložio je poslanik *Sušnik* neka se odredi, da se umirovljenima, koji su punogodišnjom službom stekli pravo na mirovinu, ne može disciplinarnim putem oduzeti mirovina. No ovaj prijedlog bio je odbijen od članova vladine većine.

Proti nepravdom pogodovanju ministara. Na istoj sjednici pododbora za činovnički zakon poslanik *Sušnik*, predložio je dalje, da se ministre ne prima u zakon, jer nijesu činovnici, buduće se za ministre ne zahtijevaju nikakve kvalifikacije. Demokratsko-radikalna većina nije primila ni ovog prijedloga, nego je ministre uvrstila u zakon sa posebnom plaćom izvan kategorije činovnika.

Proti zapostavljanju Hrvata i Slovenaca. Vladina većina htjela je još tijekom ovogodišnjeg zasjedanja parlamenta riješiti zakon o narodnom priznanju zaslužnim licima i njihovim porodicama za vremena posljednjih ratova za narodno oslobođenje. U tu svrhu izabran je i posebni odbor, da prouči i riješi ovo pitanje. U nj je ušao i naš poslanik *Banić*, koji je pri konstituiranju bio izabran tajnikom odbora. Na sjednici toga odbora 18. ov. mj. *Banić* je ustao protiv ovoga zakona, jer nema sankcije kralja, jer je upućen po šefu kabineta, a ne

preko odgovornog ministarstva i jer izgleda, da je priredjen samo za Srbiju, a ne i za prečanske krajeve. U vrijeme, kada nije riješeno činovničko pitanje, invalidsko pitanje i pitanje ishrane pasivnih krajeva, nemoguće je primiti ovaj zakon, koji bi državu stajao godišnje najmanje 30 milijuna dinara. To bi učinilo rdav utisak među svim krugovima. Nakon govora ostalih poslanika saopćeno je, da se zakon vrati na pretres klubovima.

Političke vijesti.

Sastanak Vrhovnog Vijeća HPS. u Sarajevu. Prema § 9. statuta Hrvatske Pučke Stranke za dan 8. studenoga ov. g. sazvana je sjednica Vrhovnog Vijeća stranke u Sarajevu. Svi članovi Vrhovnog Vijeća dužni su da na nju bezuvjetno dođu i odmah najave svoj dolazak Tajništvu Hrvatske Pučke Stranke u Zagrebu (Kapitol 27).

Kada će Italija izvršiti rapalski ugovor? Novine donose, da će talijanska vlada samo potpisati St. Margeritske konvencije o izvršenju rapalskog ugovora, ali da će odmah iza toga izjaviti, da zbog pokreta fašista za sada ne će moći da izvrši potpisana utanačenja, te prema tome ni evakuaciju. — Znatiljeli smo, hoće li se naša vlada zadovoljiti sa ovim izvinjavanjem talijanske diplomacije.

Odgoda općinskih izbora u Dalmaciji. Već davno čeka Dalmacija, da se riješi demokratskih općinskih komesara i da njezine općine dođu u ruke pravim narodnim predstavnicima. Međutim vladine se želje ne podudaraju s voljom naroda. Pak je radi toga ministarsko vijeće na svojoj sjednici od 15. ov. mj. zaključilo, da se dalmatinski općinski izbori izvrše istom 18. veljače 1923. Jamačno bi ti izbori imali da budu priprema za buduće skupštinske izbore, pak ih zato današnja vlada i odgoda na tako dugo vrijeme.

Demisija engleskog kabineta. Uslijed istupa unionističke konzervativne stranke, koja je velikom većinom zaključila, da kod idućih izbora istupi kao posebna stranka, te da za svoju grupu zahtijeva i mjesto ministra predsjednika, dobiju li većinu u parlamentu,

predao je čitav engleski kabinet ostavku. Svršetak se krize još ne može tačno predvidjeti. Bonar Law dobio je mandat za sastav novog kabineta. Ova bi kriza mogla imati odlučno utjecanje na riješenje pitanja Orijenta.

Za bezodvlačnu evakuaciju treće zone. Među upućenim talijanskim krugovima šire se glasine, da fašisti s obzirom na predstojeću evakuaciju treće zone kane nju i Sušak okupirati, da spriječe izvedenje vladine namjere. Tim povodom dalmatinski akademici iz treće zone poslali su ovaj brzojav Ministarskom Savjetu u Beogradu; „Na vijesti o okupaciji treće zone u Sušaka sa strane talijanskih fašista mi dalmatinski akademici treće zone u Ljubljani odlučno prosvjedujemo proti povredi našeg teritorija, te ujedno osudujemo sav dosadašnji nemar narodne vlade, koja iz stranačkih interesa ostavlja ovo pitanje neriješeno. Zato kao najbolji tumači volje naroda, pred fašističkim prevratom u Italiji, zahtijevamo bezodvlačnu okupaciju našeg neispraznog teritorija sa strane naših regularnih četa.“

Književnost.

Dvije lijepe novele. Zabavna Knjižnica sarajevske „Nedjelje“ doskočila je našoj golemoj potrebi. Započela je najljepšim francuskim katoličkim novelama. Već su izašla dva sveska: novele „Za pobjedom“ i „Sibila“. Obadjeva novela sadržaj je jako zanimiv, pričanje umiljato, čitava knjiga vedra i divna. Predmet im je iz dobe prvih kršćana. Napisala ih je odlična francuska spisateljica Marie Affre. Cijena je pojedinoj 5 dinara. Naručuje se kod Uprave „Nedjelje“, Sarajevo, Krekova ul. 5.

Prof. Ivo Juras: Zemljopis Jugoslavije, kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Prvo izdanje ove stručne i pregledno napisane knjige izašlo je o Uskrsu i već je rasprodano, što je znak, da je knjiga g. Jurasu uspjela. Drugo je izdanje popunjeno i dodate su slike svih većih naših gradova i ljepših mjesta. Knjiga je namijenjena u prvom redu školama, ali će dobro doći svima, koji žele upoznati našu državu. Tiskana je u Zagrebu kod Narodne Prosvjete, a dobiva se u svim knjižarama uz cijenu od 12 dinara.

PODLISTAK

Dr. JOSIP ANDRIĆ:

Što treba da znamo o politici?

Nema više kod nas skoro nijednog čovjeka, koji ne bi znao, da u državi postoji jedna velika sila, koja se zove politika i koja nad svim našim selima i gradovima i nad svim državljanima vedri i oblači. Ne vidimo je i ne poznajemo je, samo čujemo o njoj mnogo govoriti, čitamo o njoj po novinama i osjećamo na svojim ledima, kako nas baš ni najmanje ne miluje. Ovamo se dešava: dolaze ljudi od kojekakvih stranaka, obećaju ti, što samo srce može da poželi, i povuku te za sobom, a kad tamo od svih onih lijepih riječi ništa. „Džaba i politike! Prevarila nas!“ govore onda ljudi i počnu da je mrze. A sve je to samo zato, što naši ljudi ne znaju, što je politika i kakva ona može i treba da bude. Čuju i čitaju o njoj, a na koncu opet ne mogu da nadu pravog puta, kojim bi pošli. Ne će ga bez prosvjete i znanja nikada ni naći. A za tu prosvjetu i za to znanje neka vam bude, dragi čitatelji, napisan i ovaj članak, da politiku, bez koje već ne smijete da budete, ako ste sami svoji prijatelji, što bolje upoznate.

Politikom gledamo i radimo, da nam u državi bude što bolje. Politikom branimo svoja prava u državi, a politika nam određuje, i koje su nam dužnosti u državi. Politika je briga nad cijelom državom i nad cijelim narodom u državi. Ni koraka skoro ne možeš da makneš, a da na nju ne nabasaš. Svuda je ima, svuda ona miješa svoje prste. A je li ona svuda i jednaka? Nije, već se dijeli kao kakvo veliko stablo na grane i ogranke, koji se razgranaju i šire sve dalje i dalje.

Najglavnije su dvije njene grane: prva se zove vanjska politika, a druga se zove unutarnja politika. *Vanjska politika* je ona, koja uređuje, kako će naša država živjeti s drugim državama. *Unutrašnja politika* uređuje, kako će država iznutra izgledati i kako će nama u državi biti.

Vanjska politika.

Vanjska politika se dijeli opet na dva ogranka: jedno je *diplomatska vanjska politika*, koja zastupa uvijek interese i prava naše države prema drugim državama i udešava, hoćemo li u većem ili manjem prijateljstvu živjeti s drugim državama; a drugo je *gospodarska vanjska politika*, koja određuje, kako će naša država trgovati s drugim državama, kakve će se

carine morati na granici plaćati, kakve će veze imati željeznice i pošte između naše države i drugih država, i tako dalje.

Vanjska je politika *međudržavna*, ako je vodi država s državom; ona je *međunarodna*, ako je vodi jedan narod s drugim narodom; ona je napokon *svjetska*, ako vodimo računa o tom, kako po cijelom svijetu države i narodi među sobom žive i kakvu jedni s drugima vode politiku. Obično se i međudržavna politika zove međunarodnom, jer se u političkom svijetu redovito uzima, da je država i narod isto. Ima i nekih pravila, po kojima se sve države među sobom moraju ravnati, a zovu se ta pravila međunarodno pravo. Sad se iza rata među svim državama napravilo i kao neko zajedničko vijeće ili kao neka vlada nad svim državama, a zove se to *Savez Naroda*. Samo što taj Savez Naroda još nema one prave vlasti, koju bi trebao da ima, da mu se sve države pokoravaju. Možda će i do toga vremenom doći, pa da države ne ratuju više jedna s drugom, nego da im uvijek sudi Savez Naroda, kako je eto sudio i Jugoslaviji i Albaniji koja će biti između te dvije države granica.

U svijetu ima tri vrste država. Prvo

su *svjetske države*, koje vode politiku po cijelom svijetu, a takve su države samo Engleska, Amerika i Japan. Drugo su *velike države*, koje vode doduše manju politiku nego svjetske države, ali ipak imaju bar u nekim krajevima svijeta svoju neku politiku i nad drugim državama. Takve su države sada Francuska i Italija, a prije rata su u tom kolu bile i Rusija i Njemačka, ali otkako su u ratu stradale, bile su odale istisnute. Treće su napokon *male države*, a to su sve ostale, kojih ima najviše.

Ako se jedna država s drugom složi, da vode zajedničku neku politiku, onda se to zove *savez država*. Sada postoje u Evropi dva najvažnija takva saveza, a to je *Velika Antanta*, to jest savez između Engleske, Francuske i Italije, a drugi je *Mala Antanta*, to jest savez između Jugoslavije, Čehoslovačke i Rumunjske, a približuje se tome savezu sve više i Poljska, pa će vremenom možda u njoj doći i druge neke države, osobito Bugarska i Austrija. Osim tih saveza ima još i drugih, kao što je savez između naše države i Grčke, savez između Engleske i Japana, savez između skandinavskih država Švedske, Norveške i Danske i još sva sila drugih.

Sva politika u svijetu gleda i na-

Gradske vijesti.

† Josip Kulić. Obitelj g. Vladimira Kulića, našeg odličnog prijatelja i pristaše, snašla je teška nesreća i žalost nemilom i naglom smrću dragog mu sina Josipa, učenika I razreda gimnazije, u koga je polagao tolike nade. Nakon teške bolesti u cvijetu mladosti 17. ov. mj. pokrijepljen svetotajstvima umirućih u zagrljaju svojih milih i dragih upravo andeoskom smrću zamijenio je ovaj život boljim u vječnosti. Bio je članom kat. dačke organizacije, gdje je svojim izglednim ponašanjem i oduševljenjem prednjačio ostalima. Odlikovao se pobožnošću i dobrotom, a u školi darovitošću i marljivošću. Zato su ga u roditelje uvelike ljubili i štovali i nastavnici i drugovi mu u školi i kat. dačkoj organizaciji. Dan kasnije u 3 s. popodne bio mu je uprav veličanstveni sprovod, kojemu je sudjelovalo mnoštvo naroda raznih staleža, težaka i gradana, prijatelja obitelji Kulić. Takav sprovod Šibenik davno nije vidio. Dok milom i mladom pokojniku želimo vječni pokoj, uciviljenoj obitelji, osobito gosp. Vladi, izrazujemo najiskrenije i najtoplije sauešće!

Lična Vijest. Naš nar. poslanik dr. Ante Dulibić u utorak je otputovao za Beograd, da sudjeluje u radu Nar. Skupštine i raznih odbora, kojih je članom.

Izborni spiskovi za općinske izbore. Poznato stanovište naše stranke u pitanju izbornih spiskova i izbornog postupka pri općinskim izborima napokon je pobjedilo i sa strane vlasti uvaženo u punom smislu riječi. Napokon se svidjela i naša općina. Nakon potvrde sa strane nadležnog prvostepenog suda u općinskom su uredu za vrijeme uredovnih sati izloženi izborni spiskovi za općinske izbore. Sve naše pristaše upozorujemo, da ih pregledaju i vide, da li je i njihovo ime uneseno, jer će moći glasovati samo ona lica, koja su unesena u izborne spiskove - *Tajništvo HPS.*

Koncerti Maje Strozzi-Pečić u našem gradu. Gđa Maja Strozzi-Pečić održat će u našem gradu dva koncerta: prvi dne 25. (srijeda), a drugi 27. t. mj. (petak).

Pastirski pohod župa. Presv. biskup dr. Mileta ove godine još će

stoja, da politika jedne države ne izvuče deblji kraj od druge. Osobito se svjetske i velike države otimaju, koja će gdje nad malim državama tutorisati i izvlačiti za sebe što više koristi. I gledaju, da to među sobom razdijele nekako na jednake dijelove, da ne pretagne ni ovamo ni onamo. Zove se to „političko ravnovjesje“ u svjetskoj politici. Čim jedna država pomakne malo dalje svoje granice, odmah se upletu velike države, pa mjere i sude, da se ne poremeti ono njihovo „svjetsko ravnovjesje“. A svaka država dolazi tu s grabljama, da što više povuče u svoju korist. Ako se nade koje državice, za koju ne mogu da se pogode i za koju ne znaju, kud bi zapravo s njom, onda je proglašene „neutralnom državom“, bajagi da su sve druge države njeni tutori i čuvari, pa da nitko ne smije u nju ni dimnuti. Takva je neutralna država Švicarska, a bila je prije rata i Belgija, samo što Nijemac na početku rata to nije htio da poštuje, već je baš najprije udario na Belgiju, pa je sirota stradala.

To je eto, što treba da znamo o vanjskoj politici.

(Nastavit će se.)

pohoditi ove župe sljedećim redom: Jadrovac (22. listopada), Vrhpolje kraj Šibenika (29. listopada), Danilo (5. studenoga), Zablac (12. studenoga) i Mandalinu (6. studenoga).

Pučke misije u šibenskoj biskupiji. Prema odredbi presv. biskupa dra Mileta Oo. Franjević Provincije sv. Jeronima držat će sv. pučke misije u raznim župama šibenske biskupije ovim redom: U Marini (15. listopada), Rogoznici (22. listopada), Zlarinu (29. listopada), Vodicama (5. studenoga), Tijesnome (12. studenoga), Šibeniku u Stolnoj Bazilici za sve tri gradske župe (19. studenoga), Betini (26. studenoga), Zoselima (3. prosinca), Zatonu (10. prosinca) i Murteru (17. prosinca). Oo. Dominikanci će pak držati misije u ovim drugim župama: Kijevu (5. studenoga), Promini (12. studenoga), Miljevcima (19. studenoga), Drnišu (26. studenoga), Gracu (3. prosinca) i Kijacima (10. prosinca). Misije u pojedinih župama počinju u nedjelju, a svršavaju u subotu.

„Dalmatinski Radikal“. Ovo je glasilo dalmatinskih radikala počelo izlaziti prošle sedmice u našem gradu. Dosad su izašla tri broja.

Nesretni slučaj. U utorak, 17. ov. mj., na Martinjskoj desio se nemili slučaj. Sluškinja gđe ud. pk. Petra Montanari donijela je slugi iste objed. Dok je ona odlazila, sluga je nehotice opalo iz puške, nrtu pogodio i ona na mjestu ostala mrtva. Kólaju gradom i druge versije o ovom ubijstvu, koje svaljuju krivnju na slugu. Istrazni je sudac sa policijom već poveo izvide, pak će se slučaj razbistriti na sudu.

U fond mjesnog Kluba Hrv. Pučke Stranke, da počaste uspomenu pk. Josipa Kulića, dopriniješe gg: Zorić Toma pk. Ive din. 20, Bego Jure i Vjekoslav Medić po din. 15, Radić Grgo, Krstić Krsto, Urlič Ivanović Josip, Bego Joso i Kovačić Grgur po din. 10. — Uprava harno zahvaljuje.

U fond „Narodne Straže“ po 10 din. dopriniješe gg. Stipe Stošić iz Šibenika te don Ivan Berak, župnik i Nikola Mudronja, upravitelj Uljarne iz Murtera, da počaste uspomenu pk. Josipa Kulića — Uprava harno zahvaljuje.

U fond „Profesorskog Društva“ dopriniješe po 10 din.: prof. Miloš Ganza da počasti uspomenu pk. Krste Marčića, direktor Ivan Belotti da počasti uspomenu pk. Nevenke Mengola rod. Andreis i prof. Bruno Marčić da počasti uspomenu pk. Gjorgje Omčikusa. — Uprava harno zahvaljuje.

Darovi Uboškom Domu. Da počaste uspomenu *Antuna Montane:* Nicolò Rossi K. 200, Obitelj Žarković K. 100 i Aleksandar Šupuk K. 32. Da počaste uspomenu *Melka Ravejica:* Općinsko redarstvo K. 240, dr. Jure Jurin K. 200, Stefano Cusmich i Remigij Olivari po K. 100, te Špiro Mihaljević K. 40. Da počaste uspomenu *Tome Bogdana:* Josip Trlaja, Ungaro Vladimir, Ive Šupuk pk. Mate, Andro Lušić i Tonko Despot po K. 80; Špiro Mihaljević, Zorka Juras, Braća Škarica pk. Dume, dr. Vjekoslav Vučić, Jure Bego, Braća Grubišić, O. Šimun Jelinčić, Dunko Kužina, Joso Bego, Antica ud. Gojanović, Nino Marenzi, Milan Soldo, Jakov Dulibić i drug. Vladi Dulibić i Justo Dellagiovanna po K. 40; Krste Jadronda, Ivan Vučić pk. Andre, Josip Tambača, Vladimir Kulić i učitelj Ante Bumber po K. 20. — Svima darovateljima Uprava harno zahvaljuje.

Najnovije vijesti.

Talijanska vlada prijeti fašistima vojskom.

Beograd, 20 oktobra, Javljaju iz Rima, da je talijanski ministarski savjet održao sjednicu, na kojoj su prisustvovali šef generalnog štaba vojvoda Diaz, vrhovni nadglednik vojske general Badoglio i komandant cjelokupne talijanske žandarmerije general Albertini. Doznaje se, da je zaključeno, da vlada uputi jednu proklamaciju fašistima i legionarima na Rijeci, u kojoj će ih pozvati da napuste III. zonu i Dalmaciju, kako bi se izbjeglo proljevanje krvi. U proklamaciji se naglašava, da vlada ne će nikom dopustiti, da se miješa u državne poslove. To je zadnja opomena vlade, i ako se ona ne posluša, vlada će poslati trupe, da učine red i svladaju pobunjenike. Na sjednici je naredeno generalima Diazu i Albertini-u, da odmah izrade plan za vojnu akciju na Rijeci i u III. zoni.

Skupni nastup opozicije.

Beograd, 20. listopada. Svi proćelnicni opozicionih stranaka dogovorili su se, da jednodušno nastupe prigodom izbora novog predsjednika Narodne Skupštine i svi glasuju za dra Ribara. Vode se pregovori, da bi opozicija zajednički istupala i pri rješavanju sadašnje vladine krize. Velika se važnost podaje razgovorima, što ih je ovih dana imao dr. Korošec s dr. Ribarom i Davidovićem.

Lovrekevićeva izjava.

Beograd, 20. listopada. Dopsniku ljubljanskog „Slovenca“ Radičev poslanik Lovrekević je izjavio, da je u Beogradu dobio dosta ugodan utisak, ali da sam ne će ostati u Beogradu, jer to nema nikakva smisla. Doći bi morala veća skupina, koja bi nešto reprezentirala. Iz toga se vidi, da je Lovrekević došao u Beograd u ime nezadovoljnika Radičeve stranke. Lovrekević se već vratio u Zagreb, gdje će izvjestiti o svojim razgovorima i utiscima u Beogradu. Sigurno je, da će doći u Beograd veća skupina Radičevih poslanika, netom se promijeni sadašnji režim i provede revizija ustava.

Pred raspadom koalicije?

Beograd, 20. listopada. Radikali su odlučni protiv kandidature dra Ribara za novog predsjednika Narodne Skupštine, dok su kod demokrata prevladali Davidovićevi ljudi, koji su uporno za dra Ribara. Ovaj put izgleda, da bi moglo doći i do raspada koalicije. Čak se govori i o posebnom proglašenju na narod, što su ga za taj slučaj pripravili radikali, da razjasne razlog ovom kidanju s demokratima.

Javna zahvala.

U našoj neizmjernej tuži i neizrecivoj boli prigodom teške bolesti i nemile i prenegle smrti našeg ljubljenog i neprežaljenog sina

JOSIPA

primili smo kao u njegovoj bolesti, tako prigodom smrti i sprovoda toliko dokaza iskrenog sauešća, da se svim tim plemenitim dušama ne znamo drukčije odužiti, nego da im ovim putem svima zajedno i svakome napose duboko i harno zahvalimo.

Hvala u prvom redu veleuč. gosp. dru Franu Dulibiću, vrijednom našem kućnom liječniku i dobrom prijatelju, koji je premlig našeg Josipa sve do zadnjeg časa rijetkim zauzimanjem i ljubavlju liječio te nastojao, da mu spasi život ili barem ublaži boli. Hvala i veleuč. gosp. liječniku dr. Ivanu Botteri-u, koji je na naš poziv spremno došao, da pregleda našeg bolesnika i ustanovi mu bolest, te se i kasnije zanimao za njegovu stanje.

Također najtoplija hvala pokojnikovom vjeroučitelju vč. O. Ladislavu

Glavini, koji ga je češće pohađao i tješio, pripravljao za vječnost te mu u potpunom razumu podijelio sv. sakramente, tako da je, i ako mučen svojom teškom bolešću, umro upravo andeoskom smrću.

Posebna hvala cij. obitelji Bubić-Bianchi, koje su znale dan i noć bdjeti uz milog pokojnika, te ga najnežnije njegovale.

Srdačna također hvala cij. obitelji Nike Milina i Ante Čorića iz Promine, osobito sinu mu Niki, gg. Frani i Marku Jakovljeviću, gđici Mariji Bettini i gđi Annunziati Bumber, koji su nam za vrijeme bolesti i prigodom smrti i sprovoda u svemu bili pri ruci.

Duboka hvala presv. biskupu dru Jeronimu Mileti, koji je dragog našeg bolesnika dvaput pohodio i nad njim molio, a prigodom smrti među prvima nam osobno izrazio svoje sauešće.

Hvala također preč. g. kan. župniku don Vici Karadžoli, preč. don Ivanu Bjažiću, vč. don Anti Radiću i vč. O. Henriku Čubretoviću, koji ga od svoje dobre volje otpratiše do vječnog počivališta.

Hvala svim rođacima i prijateljima iz pokrajine na brojnim brzojavnim sauešćima.

Topla naša hvala svima onima, koji su krasnim i brojnim vijencima i cvijećem uveličali sprovod ili doprinijeli u razne dobrotvorne svrhe, da počaste blagu uspomenu našeg nezaboravnog pokojnika.

Velika hvala Upraviteljstvu i Profesorskom zboru kr. Velike gimnazije i realne gimnazije, koji su na sprovod poslali sve nižeškole, a osobito popojnikovim drugovima I. razr. gimnazije, koji su ga za bolesti češće posjećivali. Hvala članovima kat. dačke organizacije, koji su svom premilom mladom drugu na sprovodu nosili križ, vijence, cvijeće i gorućim svijećama u ruci pratili lijes. Hvala i svim upravama gradskih osnovnih škola i ženske građanske škole, svim prijateljima i znancima, te onom brojnom mnoštvu građana, koji su učestvovali pri sprovodu.

Hvala napokon svima onima, koji su nam na bilo koji način u ovoj našoj velikoj žalosti bili pri ruci, tješili nas i pomagali te prema našem pokojniku dali izraza poštovanja i ljubavi, a u našoj teškoj tuži smo zahvalili, da ih u ovoj javnoj zahvali izričito spomenemo.

Svima neka svevišnji Bog obilato plati!

U Šibeniku, 20. 10. 1922.

Ucviljena obitelj
Vladimira Kulića
za se i rodbinu.

PRODAJE SE kompleks kuća na lijepom položaju u sredini Varoša

koji se sastoji iz jedne velike novosagrađene kuće od tri kata, opskrbljene svim modernim komforom, vrtom i perivojem, od površine m² 2245.00, sa još dvije kuće za stanovanje na tom prostoru, zatim iz kokošnjaka, svinjka i garaže.

Drugi kompleks kuća

u Varošu ex Kovačević koji se sastoji iz dva magazina i dvorišta za upotrebu skladišta vina i rakija, te za destilaciju.

Motornu lađu „Luce“

Motornu lađu „Mladen“.

Uvjeti povoljni. - Ubratiti se na JOSIPA JROŽU.

Strojar sa savršenim poznavanjem motora „DIESEL“, te zimotvornih namještaja traži namještenje. Ponude slati na: „Strojar“, Ferma posta Centrale Trieste (Italia).

Novost za svaku katoličku kuću po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“,

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uređio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

PAPIRNICIA

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, miomirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu. Cijene umjerene!

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradu po okul. liječničkom propisu. Primaju se popravci.

Hrvatska katolička štampa:

„Narodna Politika“, dnevnik u Zagrebu.

„Hrvatska Obrana“, tjednik u Osijeku.

„Seljačke Novine“, seljački tjednik u Zagrebu.

„Jadran“, dva put tjedno u Splitu.

„Narodna Straža“, tjednik u Šibeniku.

„Narodna Sloboda“, tjednik u Mostaru.

„Narodna Svijest“, tjednik u Dubrovniku.

„Đakovačke Pučke Novine“, tjednik u Đakovu.

„Radničko Pravo“, tjednik u Sarajevu.

„Hrvatske Pučke Novine“, tjednik u Sarajevu.

„Težačke Novine“, tjed. u Splitu.

„Hrvatska Prosvjeta“ u Zagrebu.

„Nedjelja“, tjednik u Sarajevu.

„Krijes“, u Zagrebu.

„Luč“, u Zagrebu.

Katolici! Čitajte i širite katoličku štampu!

Jesam li podmirio pretplatu?

Nosite radi njihovih mnogih prednosti
PALMA
kaučuk pete i potplate

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavi: FOREMPOHER, Bakar.

Telefon br. 14.

Krumpir, kiseli i friški kupus, fažol, suhe gljive, kapulu, jabuke i druge zemaljske proizvode dobavlja uz najniže dnevne cijene tvrtka

PATERNOST & REMIC,

LJUBLJANA, Slomškova ul. 11.

Brzjovni naslov: Parem, Ljubljana.

POZOR TRGOVCI!

Starog novinskog papira na prodaju

kod Uprave našega lista (u prostorijama „Hrv. Čitaonice“.)

P. N. Svećenicima, Crkvinarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda. U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća
Vladimir Kulić - Šibenik.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK

(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za uređe, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopiše svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*
Telefon br. 16 - Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,

Maribor,

Sarajevo,

Sombor,

Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.